

bell
hooks
rakkaus
muuttaa
kaiken

bell hooks

RAKKAUS MUUTTAA KAIKEN

Suomentanut Elina Halttunen-Riikonen

niin & näin
Tampere 2016

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS

All About Love. New Visions

© 2000 by Gloria Watkins. All Rights Reserved.
Published by arrangement with William Morrow,
an imprint of HarperCollins Publishers.

SUOMENNOS

© Elina Halttunen-Riikonen ja Eurooppalaisen filosofian seura ry

ISBN-NUMERO

978-952-5503-92-0

KANSI

Camilla Pentti

TAITTO

Susanna Laurola

PAINOTYÖ

Tallinnan kirjapaino-osakeyhtiö,
Tallinna 2016

KUSTANTAJA

Eurooppalaisen filosofian seura ry / *niin & näin*

FILI

FILI – Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus
on tukenut tämän kirjan kääntämistä

SISÄLLYS

Alkusanat	8
Johdanto. Armo: rakkauden kosketus	10
1. Kirkkaus: Sanallista rakkaus	21
2. Oikeudenmukaisuus: Lapsuuden oppitunnit rakkaudesta .	30
3. Rehellisyys: Ole totuudellinen rakkaudelle	41
4. Sitoutuminen: Anna rakkauden olla rakkautta minussa .	54
5. Hengellisyys: Jumalainen rakkaus	66
6. Arvot: Rakkauden etiikan ohjaama elämä	76
7. Ahneus: Yksinkertaisesti rakkaus	88
8. Yhteisö: Rakastava yhteisyys	104
9. Vastavuoroisuus: Rakkauden ytimessä	116
10. Romansi: Suloinen rakkaus	131
11. Menetykset: Rakastaen elämässä ja kuolemassa	146
12. Parantuminen: Lunastava rakkaus	157
13. Kohtalo: Kun enkelit puhuvat rakkaudesta	167
Kirjallisuus	177
Suomentajan huomautukset	179

sinulle lähetin ensimmäisen rakkauskirjeeni. samasta syystä kirjoitin tämän kirjan puhuakseni sinulle. anthony – olet aina ollut läheisin kuuntelijani. olen aina rakastava sinua.

Laulujen laulun yksi jae kuuluu: ”heti löysin hänet, jota rakastan! tartuin häneen enkä päästänyt irti.” viipyillen, tuntien uudelleen hurmion hetken kun kohtaamme tunnistaen toisemme sellaisina kuin oikeasti olemme, juonista ja teeskentelystä riisuttuina, alastomina ja vailla häpeää.

ALKUSANAT

Lapsena minulle oli selvää, ettei elämä olisi elämisen arvoista ilman rakkautta. Toivon, että voisin sanoa tiedostaneeni asian elämässäni kokemani rakkauden vuoksi. Mutta juuri rakkauden puuttuminen sai minut oppimaan rakkauden merkityksen. Olin isäni ensimmäinen tytär. Syntymästäni lähtien sain osakseni rakastavaa hellyyttä. Minua hellittiin ja sain tuntea, että olin odotettu tulokas perheessämme. En tänä päivänäkään voi muistaa, missä vaiheessa huomasin, etten enää tuntenut olevani rakastettu. Tiedän vain, että yhtenä päivänä en enää ollutkaan vanhempieni silmäterä. Ihmiset, jotka olivat aluksi rakastaneet minua kovasti, käänsivät selkensä. Heidän huomionsa ja suopeatensa katoaminen lävisti sydämeni, ja jäin yksin sydän murtuneena. Tunne oli niin perustavaa laatua, että jäin sen pauloihin.

Olin surun ja murheen murtama. En tiennyt mitä olin tehnyt väärin. Ja teinpä mitä tahansa, en saanut tilannetta korjattua. Mikään solmimani suhde toiseen ihmiseen ei parantanut ensimmäisen hylätyksi tulemisen aiheuttamaa kipua, ensimmäistä karkotusta rakkauden paratiisista. Vuosia elämäni oli pysähdyksissä. Menneisyys piti minua ansassaan, en pystynyt suunnistamaan kohti tulevaisuutta. Jokaisen haavoitetun lapsen tavoin minäkin halusin vain matkustaa takaisin ajassa päästäkseni uudelleen paratiisiin. Kaipasin takaisin muistamaani hurmioon, jossa minua rakastettiin, sinne minne koin kuuluvani.

Emme voi koskaan päästä takaisin. Tiedän sen nyt. Voimme mennä vain eteenpäin. Voimme löytää rakkauden, jota sydämemme

kaipaa, mutta vasta kun lakkaamme suremasta kauan sitten menettämämme rakkautta, rakkautta, jonka koimme pieninä, jolloin meillä ei ollut sanoja sydämemme kaipaukselle. Jälkikäteen voi todeta, että kaikki rakkauden etsimiseen käyttämäni vuodet yritin itse asiassa saada takaisin sen, mitä olin menettänyt. Yritin palata ensimmäiseen kotiin, päästä takaisin ensimmäisen rakkauden hurmukseen. En ollut kunnolla valmis rakastamaan tai saamaan vastarakkautta nykyhetkessä. Tein yhä surutyötä – roikuin kiinni lapsuudessa särkyneessä sydämessä, katkenneissa yhdyssiteissä. Kun lopetin suremisen saatoin taas rakastaa.

Heräsin transsistani ja olin ällikällä lyöty huomattessani, ettei maailma, jossa elin, nykyhetken maailma, ollut enää avoin rakkaudelle. Ja havaitsin, että joka paikassa todistettiin rakkaudettomuuden ottaneen määräysvallan. Yhdysvallat kääntää selkäänsä rakkaudelle. Se sattuu yhtä voimakkaasti kuin pikkutyttöä kokemani rakkauden hylkämäksi joutuminen. Kun rakkaus hylätään, on vaara joutua sielultaan niin pahasti korpivaellukselle, ettei enää koskaan osaa takaisin kotiin. Kirjoitan rakkaudesta todistaakseni sekä tämän muutoksen vaarallisuudesta että peräänkuuluttaakseni paluuta rakkauteen. Lunastettuna ja ennallistettuna rakkaus palaa luoksemme lupauksena ikuisesta elämästä. Kun rakastamme, voimme antaa sydämellemme luvan puhua.

JOHDANTO

ARMO: RAKKAUDEN KOSKETUS

Sydämensä kanssa voi puhua. Se tiedettiin useimmissa muinaisissa kulttuureissa. Sydämen kanssa voi keskustella kuin se olisi hyvä ystävä. Nykyaikana päivittäiset toimet ja ajatukset pitävät meidät niin kiireisinä, että olemme hukanneet tämän elintärkeän kyvyn käyttää aikaa keskustellaksemme sydämemme kanssa.

– JACK KORNFELD

Keittiöni seinällä on neljä valokuvaa graffitista, jonka näin ensi kerran vuosia sitten rakennustyömaan aidassa kävellessäni opettamaan Yalen yliopistolle. Sanoma ”Suuretkaan vastoinkäymiset eivät saa luopumaan rakkauden etsinnästä” oli maalattuna kirkkain värein. Tuolloin olin vastikään eronnut miltei viisitoistavuotisesta kumppanista ja usein olin niin syvän surun musertama, että tuntui kuin valtava tuskan meri olisi uhannut huuhtoa sydämeni ja sieluni mennessään. Selviytyäkseni veden alle vajoamisen ja hukkumisen tunteesta etsin jatkuvasti pelastusrengasta pitämään minut pinnalla, auttamaan turvallisesti takaisin rantaan. Työmaan aitaan maalattu julistus ja sen lapsekas kuvitus tunnistamatta jäävine eläinhahmoineen piristivät minua aina. Korttelissa rönsyilevä vakuutus rakkauden mahdollisuudesta antoi toivoa aina kun ohitin työmaan.

Paikallisen taiteilijan etunimellään signeeraamat työt puhuteltivat sydäntäni. Niitä lukiessani varmistuin, että maalari kävi elämässään läpi kriisiä; hän oli joko jo kokenut menetyksen tai

kantoi huolta sen merkityksestä. Päässäni kävin hänen kanssaan kuvitteellisia keskusteluja rakkauden merkityksestä. Kerroin hänelle, että hänen leikkisiä graffitinsa toimi ankkurinani ja auttoi palauttamaan uskoni rakkauteen. Puhuin siitä, miten lupaus löytäjänsä odottavasta rakkaudesta, rakkaudesta, jonka voisin vielä toivoa kohtaavani, nosti minut ylös kuilusta johon olin vajonnut. Suruni oli painavaa, epätoivoista surumielisyyttä, jonka aiheutti ero monivuotisesta kumppanista, mutta ennen muuta se oli epätoivoa, joka kasvoi pelosta sitä kohtaan, ettei rakkautta ollut olemassa, ettei sitä voisi löytää. Ja vaikka rakkaus jossain piileskelisikin, elämäni aikana en ehkä koskaan tuntisi sitä. Rakkauden lupaukseen uskomisesta oli tullut vaikeaa, sillä katsoinpa minne tahansa, tahtoa rakastaa varjosti joko vallan lumovoima tai pelon kahu.

Eräänä päivänä olin matkalla töihin ja odotin graffitin näkemisen synnyttämää päivittäistä rakkauden mietiskelyä, mutta sainkin tyrmistyksekseni huomata rakennusyhtiön maalanneen kuvan peittoon niin hohtavan valkoisella maalilla, että alkuperäisestä teoksesta saattoi yhä nähdä heiveröisiä jälkiä. Järkyttyneenä siitä, ettei minulle jo rituaaliksi muodostunut rakkauden armon vakuutus enää ollut tervehtimässä minua, kerroin kaikille pettymyksestäni. Lopulta alettiin huhuta, että graffititaide oli peitetty valkoisella maalilla, koska sen sanat viittasivat HIV:n kanssa eläviin ihmisiin, ja taiteilija saattoi olla itsekin homoseksuaali. Ehkäpä. Mutta aivan yhtä todennäköistä on, että maalia seinään roiskineet miehet kokivat rakkauden kaipuun julkisen tunnustamisen uhaksi – niin voimakkaan kaipuun, että se yllytti pelkän puhumisen sijaan etsimään rakkautta vakain tuumin.

Kovan etsinnän jälkeen löysin taiteilijan ja puhuin hänen kanssaan kasvokkain rakkauden merkityksestä. Puhuimme siitä, kuinka julkisen tilan taide voi toimia keinona jakaa ajatuksia, jotka ylistävät elämää. Ja kumpikin meistä ilmaisi surunsa ja ärtymyksensä siitä, että rakennusyhtiö oli niin sydämettömästi peittänyt voimakkaan viestin rakkaudesta. Taiteilija antoi minulle valokuvia graffitista, jotta en unohtaisi työmaan aita. Tapaamisestamme asti olen jokaisessa asuinpaikassani ripustanut valokuvat tiskialtaan

yläpuolelle. Aina kun juon vettä tai otan astioita kaapista, näen edessäni muistutuksen rakkautta kohtaan tuntemastamme kaipauksesta – muistutuksen siitä, että etsimme sitä – jopa silloin kun emme usko rakkauden löytämisen mahdollisuuteen.

NYKYISIN RAKKAUDESTA KESKUSTELLAAN julkisuudessa vain harvoin. Rakkaudenkaipuuta käsitellään lähes ainoastaan populaarikulttuurissa. Etsiydymme elokuvien, musiikin, aikakauslehtien ja kirjojen pariin koska haluamme kuulla, että haikailumme rakkauden perään puetaan sanoiksi. Rakkaudesta puhutaan populaarikulttuurissa kuitenkin eri lailla kuin 60- ja 70-lukujen elämänsyleileivissä keskusteluissa, jotka rohkaisivat meitä uskomaan, että ”All you need is love”, ”rakkaus on kaikki mitä tarvitset”. Nykyisin suosituimmat viestit julistavat rakkauden merkityksettömyyttä, epäolennaisuutta. Valaisevana esimerkkinä kulttuurin muutoksesta oli Tina Turnerin saavuttama mieletön suosio kappaleellaan, jonka nimi rohkeasti julisti ”What’s Love Got to Do with It”, eli miten rakkaus tähän liittyy. Haastatellessani tunnettua naisräppäriä, joka oli ainakin 20 vuotta minua nuorempi, tulin surulliseksi ja tyrmistyin, kun hän vastasi kysymykseeni rakkaudesta purevan sarkastisesti: ”Rakkaus, mitä se on – en ole kokenut elämässäni rakkautta sitten yhtään.”

Tämän päivän nuorisokulttuuri suhtautuu rakkauteen kyynisesti. Ja tämä kyynisyys on seurausta laajalle levinneestä tunteumuksesta, jonka mukaan rakkautta ei voi löytää. Harold Kushner ilmaisee huolensa aiheesta kirjoittaessaan kirjassaan *When All You’ve Ever Wanted Isn’t Enough* seuraavasti: ”Minua pelottaa, että olemme kasvattaneet kokonaisen sukupolven nuoria, jotka varttuvat aikuisiksi peläten rakkautta, peläten täydellistä antautumista toiselle ihmiselle, koska he ovat nähneet, kuinka tuskallista on ottaa riski ja rakastaa vain huomatakseen, ettei se toimi. Pelkään, että nuorista kasvaa aikuisia, jotka etsivät läheisyyttä ilman riskiä, nautintoa, joka ei vaadi merkittävää emotionaalista panostusta. He pelkäävät pettymyksen tuottamaa tuskaa niin paljon, että luopuvat mahdollisuudesta rakkauteen ja iloon.” Nuoret ovat kyynisiä rakkautta kohtaan. Loppujen

lopuksi kyynisyys on naamio, jolla voi kätkeä pettyneen ja petetyn sydämen.

Kiertäessäni Yhdysvaltoja luennoimassa rasismiin ja seksismiin lopettamisesta, yleisö, erityisesti nuoret kuulijat, tulee levottomaksi kun kerron rakkauden olleen merkittävää jokaiselle yhteiskunnalliselle oikeusliikkeelle. Tarkemmin sanoen kaikki yhteiskuntamme suuret yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden liikehännät ovat painottaneet voimakkaasti rakkauden etiikkaa. Nuoret kuulijat eivät silti ole valmiita hyväksymään ajatusta rakkauden muutosvoimasta. He näkevät rakkauden kuuluvan naiseille, heikoille, toivottomille romantikoille. Heidän asenteensa heijastuu aikuisissa, joiden puoleen he kääntyvät selityksen toivossa. Haaveensa hukanneen sukupolven puheneisen elkein Elizabeth Wurtzel vakuuttaa kirjassaan *Bitch: In Praise of Difficult Women*: ”Meistä kukaan ei ole oppinut rakastamaan kunnolla; pelkäämme sitä enemmän ja enemmän. Emme saaneet alun perinkään hyviä taitoja, ja tekemämme valinnat ovat saaneet tuntemaan yhä vahvemmin, että rakkaus on toivotonta ja hyödytöntä.” Hänen sanoissaan kaikuu kaikki se, mitä olen kuullut vanhemman sukupolven sanovan rakkaudesta.

Kun puhun rakkaudesta omaan sukupolveeni kuuluvien ihmisten kanssa, käy selväksi, että aihe hermostuttaa tai pelottaa jokaista. Ihmiset hermostuvat erityisesti kun kerron, etten tunne itseäni kyllin rakastetuksi. Usein, kun olen puhunut rakkaudesta ystäväni kanssa, he ovat ehdottaneet että varaisin ajan terapeutille. On selvää, että muutamat ystäväistäni olivat yksinkertaisesti kyllästyneet kuuntelemaan juttujani rakkaudesta ja ajattelivat, että jos menisin terapiaan, jättäisin heidät rauhaan. Mutta suurinta osaa vain pelotti, mitä saattaa paljastua, jos paneutuu tutkimaan rakkauden merkitystä elämässämme.

Silti aina kun yli nelikymmenvuotias sinkkunainen alkaa puhua rakkaudesta, ihmiset uskovat seksistisen ajattelumallin omaksuneena, että hän etsii ”epätoivoisesti” miestä. Kukaan ei ajattele, että nainen saattaa olla yksinkertaisesti älyllisesti intohimoisien kiinnostunut rakkaudesta. Kukaan ei ajattele hänen sitoutuneen filosofiseen hankkeeseen, jossa pyrkii ymmärtämään rakkauden metafyyssistä

merkitystä jokapäiväiselle elämälle. Ei, vaan hänen nähdään ainoastaan odottavan lankeamista ”kohtalokkaaseen vetovoimaan”.

Pettyneisyys ja kokonaisvaltainen kokemus sydämen särkymisestä saivat minut ajattelemaan syvemmin rakkauden merkitystä kulttuurissamme. Kaipuuni löytää rakkaus ei saanut minua kadottamaan otetta järjestä saati mittasuhteiden tajua. Se kannusti miettimään, puhumaan rakkaudesta ja tutkimaan, mitä yleis-tajuinen ja tieteellinen kirjallisuus aiheesta sanoo. Kaivautuessani rakkautta käsitteleviin ei-fiktiivisiin teoksiin yllätyin huomattessani, että selvä enemmistö ”arvostetuista” tutkimuskirjoista ja jopa elämäntaitokirjallisuuden suositut nimikkeet olivat miesten kirjoittamia. Minulle rakkaus oli koko elämäni ollut ensisijaisesti aihe, jota kukaan tällä planeetalla ei pohdi naisia voimakkaammin ja antaumuksellisemmin. En ole luopunut tästä uskomuksesta, vaikka visionääristen naisten ajatuksia rakkaudesta ei vielä oteta yhtä vakavasti kuin miesten ajatuksia ja kirjoituksia. Miehet usein käsitteellistävät rakkautta, mutta naiset ovat useammin rakkauden varsinaisia harjoittajia. Useimmat miehet kokevat saavansa rakkautta ja täten tietävät miltä tuntuu olla rakastettu; meistä naisista taas tuntuu usein siltä, että olemme loputtomassa kaipuun tilassa, haluamassa rakkautta saamatta sitä.

Filosofi Jacob Needlemanin kirjassa *A Little Book About Love* käytännössä kaikki suuret rakkautta käsittelevät kertomukset ovat miesten kynästä. Hänen luettelonsa merkittävistä teoksista ei kuulu ainoatakaan naisen kirjoittamaa kirjaa. Jos mietin aikaa, kun opiskelin yliopistossa kirjallisuutta, onnistun muistamaan vain yhden naisrunoilijan, jota ylistettiin rakkauden ylipapittarena – Elizabeth Barrett Browningin. Häntä ei kuitenkaan pidetty suurena runoilijana. Silti jopa vähiten lukenut opiskelija tunsi hänen tunnetuimman sonettinsa aloituksen: ”How do I love Thee? Let me count the ways.” (Siis miten sinua rakastan? Tavat laskea mun anna.) Tämä tapahtui siis aikana ennen feminismiä. Nykyisen feministiliikkeen heräämisen jälkeen kreikkalainen runoilija Sapfo on kruunattu toiseksi rakkauden jumalattareksi.

Takavuosina kaikilla luovan kirjoittamisen kursseilla rakkausrunoille omistautuivat vain miehet. Itse asiassa kumppani, josta

erosin monen vuoden jälkeen, liehitteli minua aluksi rakkausrunolla. Hän oli aina etäinen tunnetasolla eikä yhtään kiinnostunut rakkaudesta keskustelunaiheena tai päivittäisissä toimissa mutta täysin vakuuttunut siitä, että hänellä oli jotain merkityksellistä sanottavaa aiheesta. Minusta puolestaan tuntui, että kaikki yritykseni kirjoittaa rakkausrunoja aikuisiällä olivat siirappisia ja säällittäviä. Ajatukseni vaikuttivat ylitunteellisilta, hupsuilta ja pinnallisilta. Tyttövuosinani kirjoitin kyllä runoja yhtä itsevarmasti kuin mieskirjoittajat. Kun nuorena aloin kirjoittaa runoja, ajattelin rakkauden olevan ainoa mahdollinen aihe, kaikkein tärkein intohimo. Kun julkaisin ensimmäisen runoni kahdentoista vanhana, sen nimi oli todellakin ”Katse rakkauteen”. Jossain matkan varrella, taivaltaessani kohti aikuisuutta, opin, ettei naisella voi olla mitään vakavasti otettavaa opetettavaa rakkaudesta maailmalle.

Päätin keskittyä kuolemaan. Kukaan ympärilläni ei epäillyt naisen kykyä kirjoittaa kuolemasta ja ajatella sitä, eivät professorit eivätkä kanssaopiskelijat. Kaikki ensimmäisen julkaisemani kirjan runot käsittelivät kuolemaa ja kuolemista. Siitä huolimatta kirjan avausruno, ”The woman’s mourning song”, naisen surulaulu, kertoi rakastetun menettämisestä ja kieltäytymisestä antaa kuoleman tuhota tämän muistoa. Kuoleman pohdiskelu on aina ollut aihe, joka johdattaa minut takaisin rakkauteen. On merkilepantavaa, että aloin ajatella rakkauden merkitystä enemmän todistaessani monien ystävien, toverien ja tuttavien kuolemia. Monet heistä kuolivat nuorina ja odottamattomasti. Kun lähesyin neljääkymmentä ikävuotta selvisin säikähdyksellä, kun naisten elämään nykyään miltei rutiininomaisesti kuuluva syöpäpäily paljastui kohdallani aiheettomaksi. Odottaessani tuloksia ensimmäinen ajatukseni oli, etten ollut valmis kuolemaan, koska en ollut vielä löytänyt sydämeni etsimää rakkautta.

Pian tämän kriisin loppumisen jälkeen sairastuin vakavasti. Sairaus oli hengenvaarallista laatua. Kohdatessani kuoleman mahdollisuuden rupesin pakkomielleisesti miettimään, mikä on rakkauden merkitys omalle elämälleni ja mikä on rakkauden paikka nykykulttuurissa. Työni kulttuurikriitikkona tarjosi minulle

loputtomasti mahdollisuuksia kiinnittää huomiota kaikkeen, mitä valtavirtaviestimet, erityisesti elokuvat ja aikakauslehdet, kertovat rakkaudesta. Niistä suurin osa kertoo, että kaikki haluavat rakkautta mutta jäävät täydellisen hämmentyneiksi rakkaudesta arkielämässä. Populaarikulttuurissa rakkautta käsitellään aina fantasiaa, kuvitelmana. Ehkä tästä syystä rakkauden käsitteellistäminen on kuulunut miehille. Fantasia on ollut pääosin miesten aluetta, niin kulttuurituotteiden kuin jokapäiväisen elämänkin saralla. Miesten päiväunien on katsottu kykenevän luomaan todellisuutta; naisten kuvitelmien taas on katsottu olevan pelkkää todellisuuspakoa. Romantiikkakirjallisuus onkin jäänyt ainoaksi paikaksi, jossa naisilla on minkäänlaista arvovaltaa puhua rakkaudesta. Mutta jos mies hyödyntää romantiikan lajityypin keinoja työssään, hän saa paljon enemmän tunnustusta kuin nainen. Ylittämätön esimerkki on *Hiljaisten siltojen* kaltainen kirja. Jos nainen olisi kynäillyt tuon ylitunteellisen, köykäisen rakkaustarinan (jolla toki on myös omat hetkensä), siitä tuskin olisi tullut suuri lajityyppien rajat ylittävä menestys.

Tietenkin rakkautta käsittelevät kirjat kuluvat ensi sijassa naisten käsissä. Silti pelkästään miesten seksismi ei selitä, miksi naiset ovat kirjoittaneet rakkaudesta niin vähän. Ilmeisesti naiset ovat suostuvaisia ja innokkaita kuulemaan, mitä sanottavaa miehillä on rakkaudesta. Naisten seksistinen ajattelu saattaa saada naisen tuntemaan, että hän tietää jo valmiiksi, mitä toisella naisella on sanottavana. Naislukija saattaa kokea saavansa enemmän luke-malla, mitä miehillä on sanottavana.

Aiemmin olin lukenut rakkautta käsitteleviä kirjoja kiinnittämättä lainkaan huomiota kirjailijan sukupuoleen. Kärkkäästi olin halunnut oppia, mitä rakkaudesta puhuttaessa tarkoitetaan, enkä oikeastaan ollut miettinyt, kuinka sukupuoli muokkaa kirjoittajan näkökulmaa. Vasta ryhtyessäni perinpohjaisesti ajattelemaan rakkautta ja kirjoittamaan siitä, aloin pohdiskella, kirjoittavatko naiset eri tavoin kuin miehet.

Rakkautta käsittelevää kirjallisuutta läpikäydessäni huomasin, kuinka harvassa kirjassa puhutaan patriarkaatin vaikutuksesta eli siitä, kuinka miesten naiseen ja lapsiin kohdistuva vallankäyttö

seisoo rakkauden tiellä. John Bradshaw'n *Creating Love: The Next Great Stage of Growth* on yksi suosikkikirjani tästä aiheesta. Hän yrittää rohkeasti osoittaa, että perheissä vallitseva rakkauden puute on patriarkaalisen vallankäytön syytä. Bradshaw on tullut tunnetuksi työstään, jossa hän korostaa ”sisäisen lapsen” huomioon ottamisen tärkeyttä. Hän uskoo patriarkaatin lakkauttamisen olevan yksi askel kohti rakkautta. Kuitenkaan hänen rakkautta koskevat kirjansa eivät ole missään vaiheessa saaneet osakseen huomiota ja ylistystä. Ne eivät ole saaneet samaa huomiota kuin sellaiset kirjat, joissa kirjoitetaan rakkaudesta seksistisiä sukupuolirooleja vahvistaen.

Rakastavan kulttuurin luominen edellyttää perusteellista muutosta tavoissamme ajatella ja toimia. Rakkaudesta kirjoittavat miehet kertovat aina tulleen rakastetuiksi. He puhuvat tästä positivistisesti käsin; se antaa arvovaltaa heidän sanoilleen. Naiset taas useimmiten kirjoittavat kaivatun rakkauden puutteesta.

Rakkaudesta puhuva nainen on edelleen epäilyttävä. Ehkä syynä on se, että valistuneen naisen sanat rakkaudesta edustavat suoranaista uhkaa ja haastetta miesten aiheesta tarjoamille näkemyksille. Nautin lukiessani monen mieskirjailijan kuvauksia rakkaudesta. Sydäntäni lähellä ovat Rumi ja Rilke, joiden sanat pakahduttavat. Usein miehet kirjoittavat rakkaudesta fantasiana, siitä, minkä he kuvittelevat mahdolliseksi, eivätkä rakkaudesta, jonka he konkreettisesti tuntevat. Nykyisin tiedetään, ettei Rilke elänyt kuten kirjoitti, ja etteivät merkittävien miesten lahjoittamat rakkauden sanat auta meitä hankalan paikan tullen. Ja vaikka John Grayn työ ärsyttää ja turhauttaa minua, tunnustan lukeneeni yhä uudelleen hänen kirjansa *Miehet ovat Marsista, naiset Venuksesta*. Mutta monen ihmisen tavoin haluan tuntea rakkauden merkityksen muutoinkin kuin kuvitelmissa – muutoinkin kuin sellaisena mitä kuvittelemme mahdolliseksi. Haluan tietää, millaisia ovat rakkauden eletyt ja koetut totuudet.

Miltei kaikissa suosituissa miesten kirjoittamissa rakkautta käsittelevissä elämäntaitokirjoissa aina kirjasta *Miehet ovat Marsista, naiset Venuksesta* John Welwoodin kirjaan *Love and Awakening* hyödynnetään feministisiä näkemyksiä sukupuolirooleista.

Kuitenkin loppujen lopuksi niiden kirjoittajat pitävät kiinni uskomusjärjestelmästä, jonka mukaan naisten ja miesten välillä on perustavia synnynnäisiä eroja. Tosiasiassa kaikki todistusaineisto viittaa siihen, että vaikka naisten ja miesten kokemusmaailmat usein eroavat, ovat nämä erot opittuja, eivät sisäsyntyisiä tai ”luonnollisia”. Jos naiset ja miehet todella olisivat toistensa täydellisiä vastakohtia ja tunne-elämiltään täydellisen erilaiset, ei miehistä olisi koskaan voinut tulla rakkauden ylimpiä auktoriteetteja. Koska sukupuolistereotyyppien mukaan naisille kuuluvat tuntemukset ja tunteellisuus ja miesten osana taas ovat järki ja tunteettomuus, eivät ”todelliset miehet” voisi virkkää halaisua sanaa rakkaudesta.

Vaikka katsotaankin, että miehet ovat vakiintuneita auktoriteetteja rakkausasioissa, vain harvat miehet puhuvat rakkaudesta vapautuneesti, kertoen maailmalle, mitä todella rakkaudesta ajattelevat. Arkielämässä niin miehet kuin naisetkin pysyvät suhteellisen hiljaa rakkaudesta. Hiljaisuutemme suojelee meitä epävarmuudelta. Haluamme tuntea rakkauden. Pelkäämme yksinkertaisesti, että halu tietää liiaksi rakkaudesta johdattaisi aina vain lähemmäs rakkaudettomuuden kuilua. Suurin osa yhdysvaltalaisista seuraa jotakin uskonnollista oppia, joka julistaa rakkauden muutosvoimaa. Siitä huolimatta monet ihmiset kokevat, ettei heillä ole pienintäkään aavistusta kuinka rakastaa. Ja käytännössä yritys toteuttaa raamatullisia rakkauden oppeja arjessa aiheuttaa miltei jokaiselle uskonkriisin. Menetyksestä on paljon helpompaa puhua kuin rakkaudesta. On helpompaa tuoda julki rakkauden puutteen tuottama tuska kuin kuvailla rakkauden läsnäoloa ja merkitystä elämässämme.

Miltei kaikki yhdistävät oppimisen mieleen eivätkä sydämeen ja uskovat, että vähänkään tunteikas puhe rakkaudesta saa vaikuttamaan heikolta ja epärationaaliselta. Ja erityisen vaikeaa rakkaudesta on puhua, jos sanottu uhkaisi paljastaa rakkaudettomuuden rakkautta yleisemmäksi, jos pitäisi kertoa olevansa epävarma mihin rakkaudesta puhuessa viitataan tai kuinka ilmaista rakkautta.

Jokainen haluaa tuntea rakkauden paremmin. Haluamme tietää mitä rakastaminen tarkoittaa, mitä voimme tehdä arki-

elämässämme rakastaaksemme ja tullaksemme rakastetuiksi. Haluamme tietää, kuinka houkutella rakkaudettomuuteen sulkeutuneet esiin kuoristaan ja avata ovi näiden ihmisten sydämiin, jotta rakkaus voi astua sisään. Halumme voimakkuus ei murra kulttuurissamme vallitsevan epävarmuuden voimaa. Kaikkialla sanotaan rakkauden olevan tärkeää, ja silti meitä pommitetaan tarinoilla sen epäonnistumisesta. Poliitikassa, uskonnollisissa yhteisöissä, perheissä, omassa rakkauselämässä – emme näe juurikaan esimerkkejä siitä, kuinka rakkaus evästää päätöksentekoa, vahvistaa ymmärrystämme yhteenkuuluvuuden tunteesta tai pitää meidät yhdessä. Tämän kuvan karuus ei kuitenkaan muuta kaipuamme luonnetta. Toivomme yhä rakkauden pääsevän voitolle. Uskomme yhä rakkauden lupaukseen.

Aivan kuten graffiti julisti, panemme toivomme siihen, että moni meistä yhä vain uskoo rakkauden voimaan. Uskomme rakkauden tuntemisen olevan tärkeää. Uskomme rakkauden totuuk-sien etsimiseen. Lukemattomissa yksityisissä keskusteluissa ja julkisissa vuoropuheluissa puhutaan kulttuurimme kasvavasta rakkaudettomuudesta ja sen aikaansaamasta pelosta. Rakkautta koskeva epätoivo yhdistyy paatuneeseen kyynisyyteen, joka varjostaa jokaista yritystä puhua siitä, että rakkaus on yhtä tärkeää kuin työn tekeminen, yhtä elintärkeää maamme selviämislle kuin halu menestyä. Uskomatonta kyllä, yhdysvaltalainen kulttuuri on aivan omaa luokkaansa rakkauden etsimisessä (onhan se elokuviemme, musiikkimme, kirjallisuutemme keskeinen aihe), vaikka se tarjoaa niin vähän mahdollisuuksia ymmärtää rakkauden merkitys tai tietää kuinka toteuttaa rakkautta sanoin ja teoin.

Yhtä lailla kansakuntaamme on ajaa seksuaalinen pakkomielle. Ei ole ainoatakaan seksuaalisuuden osa-aluetta, jota ei tutkittaisi, josta ei puhuttaisi tai jota ei havainnollistettaisi. Jokaista seksuaalisuuden ulottuvuutta voi opetella itsetyydytyksestä lähtien. Silti koulutusta rakastamiseen ei ole. Oletetaan, että rakastaa osataan vaistomaisesti. Perhe hyväksytään yhä ensisijaiseksi rakkauden kouluksi, vaikka päinvastaisesta on paljon todisteita. Jos ei opi rakastamaan lapsuudenperheessä, romanttisen ihmissuhteen oletetaan paikkaavan tämän vajeen. Kuitenkin rakkaus usein kiertää

meidät. Ja käytämme loppuelämämme yrittäen tehdä tekemättömäksi ne vauriot, jotka aiheutuivat julmuudesta, torjunnasta ja kaikenlaisesta rakkaudettomuudesta lapsuudenperheessämme tai parisuhteessamme, joissa kukaan ei tiennyt kuinka toimia.

Ainoastaan rakkaus voi parantaa menneisyyden haavat. Usein kuitenkin käy niin, että syvästi rakkaudessa haavoittunut päätyy sulkemaan sydämensä ja tekee rakastamisen ja rakastetuksi tulemisen mahdottomaksi. Sydämen avaaminen rakkauden voimalle ja armolle voi alkaa, kun uskaltautuu tunnustamaan kuinka vähän lopulta tietää rakkaudesta sekä teoriassa että käytännössä. On kestettävä kohdata hämmennys ja pettymys siitä, että niin suurta osaa rakkauden luonnetta koskavasta tiedosta ei voi mielekkäästi soveltaa arkielämään. Kirjoitin tämän kirjan koska halusin pohdiskella rakkauden harjoittamista päivittäisessä elämässä, miettiä, kuinka rakastamme ja mitä tarvitaan sellaisen kulttuurin syntymistä varten, jossa rakkauden pyhän läsnäolon voi tuntea kaikkialla.

Haluamme elää kulttuurissa jossa rakkaus voi kukoistaa. Kaipaamme loppua yhteiskuntamme läpätunkevalle rakkaudettomuudelle. Tässä kirjassa kerrotaan, miten voi palata rakkauteen. Se varustaa lukijansa radikaaleilla uusilla tavoilla ajatella rakkauden taitoa ja tarjoaa toiveikkaan, riemukkaan vision siihen, millaista rakkauden muutosvoima voisi olla. Se auttaa meitä tietämään mitä tehdä jotta voimme rakastaa taas. Kirja kokoaa yhteen rakkauden viisautta ja evästä miten on meneteltävä, jotta rakkauden armo voisi koskettaa meitä.

niin & näin -kirjoissa ilmestynyt

1. MIKKO LAHTINEN (toim.), *Henkinen itsenäisyys*
2. MARTIN HEIDEGGER, *Silleen jättäminen*
3. RALPH WALDO EMERSON, *Luonto*
4. PEKKA PASSINMÄKI, *Kaupunki ja ihmisen kodittomuus*
– *Filosofinen analyysi rakentamisesta ja arkkitehtuurista*
5. QUENTIN SKINNER, *Kolmas vapauden käsite*
6. PERTTI AHONEN, *Vireällä mielellä*
– *Ymmärtämisen ja eettisyyden mielialat*
7. JULIEN OFFRAY DE LA METTRIE, *Ihmiskone*
8. T. P. USCHANOV, *Wittgenstein in Finland – A Bibliography 1928–2002*
9. MIKA HANNULA, JUHA SUORANTA & TERE VADÉN,
Otsikko uusiksi – Taideteollisen tutkimuksen suuntaviivat
10. TOMMI WALLENIUS, *Filosofian toinen – Levinas ja juutalaisuus*
11. DANIEL JUSLENIUS, *Suomen onnettomuus – De Miseriis Fennorum*
12. MICHEL ONFRAY, *Kapinallisen politiikka*
– *Tutkielma vastarinnasta ja taipumattomuudesta*
13. J. J. F. PERANDER, *Yhteiskunta uutena aikana & muita kirjoituksia*
14. JUSSI BACKMAN, *Omaisuus ja elämä*
– *Heidegger ja Aristoteles kreikkalaisen ontologian rajalla*
15. NICCOLÒ MACHIAVELLI, *Castruccio Castracanian elämä*
16. JUKKA PAASTELA (toim.), *Terrorismi*
– *Ilmiön tausta ja aikalaisanalyysijä*
17. LAURI MEHTONEN, *Moderniteetin jäljillä*
– *Tekstejä aistisuudesta, tiedosta ja sivistyksestä*
18. ARTHUR SCHOPENHAUER, *Taito olla ja pysyä oikeassa*
– *Eristinen dialektiikka*
19. JUHA DRUFVA, *Unohdettuja ajatuksia etsimässä*
20. JUHA VARTO & HAKIM ATTAR, *Syvä laulu*

21. JUSSI BACKMAN & MIIKA LUOTO (toim.), *Heidegger – Ajattelun aiheita*
22. KARI VÄYRYNEN, *Ympäristöfilosofian historia – määrittämyytistä Marxiin*
23. TERE VADÉN, *Karhun nimi – kuusi luentoa luonnosta*
24. GUY HAARSCHER, *Tunnustuksettomuus*
25. JOSÉ ORTEGA Y GASSET, *Ajatuksia tekniikasta*
26. TAPANI KILPELÄINEN (toim.), *Kääntökirja – Kirjoituksia kääntämisen filosofiasta*
27. MARTIN HEIDEGGER, *Tekniikka ja käänne*
28. SIMONE WEIL, *Juurtuminen – Alkusoitto ihmisvelvollisuuksien julistukselle*
29. MIKA HANNULA, *Suomalaisuudesta – Erään sukupolven tarina*
30. FRIEDRICH NIETZSCHE, *Tragedian synty*
31. EDMUND HUSSERL, *Geometrian alkuperä – Johdanto Jacques Derrida*
32. WILLIAM JAMES, *Pragmatismi – Uusi nimi eräille vanhoille ajattelutavoille*
33. TUUKKA TOMPERI & HANNU JUUSO (toim.), *Sokrates koulussa – Itsenäisen ja yhteisöllisen ajattelun edistäminen opetuksessa*
34. JUHA VARTO, *Tanssi maailman kanssa – Yksittäisen ontologiaa*
35. GIORGIO COLLI, *Nietzschen jälkeen – miten tullaan filosofiksi*
36. FJODOR DOSTOJEVSKI, *Talvisia merkintöjä kesän vaikutelmista*
37. MIGUEL DE UNAMUNO, *Traaginen elämäntunto*
38. JOYCE CAROL OATES, *Nyrkkeilystä*
39. MARTIN HEIDEGGER, *Esitelmiä ja kirjoituksia osa II*
40. E. M. CIORAN, *Hajoamisen käsikirja*
41. MARIE-FRANCE DANIEL, LOUISE LAFORTUNE, RICHARD PALLASCIO & PIERRE SYKES, *Matildan ja Taavetin matemaattiset seikkailut*
42. MARIE-FRANCE DANIEL, LOUISE LAFORTUNE, RICHARD PALLASCIO & PIERRE SYKES, *Matildan ja Taavetin seikkailut tieteen maailmassa*
43. OSCAR BRENIFIER, *Keskusteleva opetus*
44. MAUGHN GREGORY, *Filosofiaa lapsille ja nuorille*
45. MARIE-FRANCE DANIEL, LOUISE LAFORTUNE, RICHARD PALLASCIO & PIERRE SYKES, *Filosofoidaan matematiikasta ja luonnontieteistä*
46. JOHN DEWEY, *Taide kokemuksena*
47. PIERRE HADOT, *Mitä on antiikin filosofia?*
48. MARTIN HEIDEGGER, *Mitä on metafysiikka?*

49. ANN MARGARET SHARP, *Nukkesairaala*
50. ANN MARGARET SHARP & LAURANCE JOSEPH SPLITTER,
Kuka minä olen? – Nukkesairaalan opettajanopas
51. SAMI PIHLSTRÖM, *Elämän ongelma – Filosofian eettinen ydin*
52. NORMAND BAILLARGEON, *Älyllisen itsepuolustuksen pikakurssi*
53. BEATE BØRRESEN, BO MALMHETER & TUUKKA TOMPERI,
Ajatellaan yhdessä – Taitavan ajattelun työkirja
54. ROGER-POL DROIT, *Filosofoidaan lasten kanssa*
55. LEENA KURKI & TUUKKA TOMPERI, *Väittely opetusmenetelmänä
– Kriittisen ajattelun, argumentaation ja retoriikan taidot käytännössä*
56. LUDWIG WITTGENSTEIN, *Ajatusliikkeitä
– Päiväkirjat 1930–1932 & 1936–1937*
57. SIMO KYLLÖNEN, JUHANA LEMETTI, NIKO NOPONEN
& MARKKU OKSANEN (toim.), *Kiista yhteismaista
– Garrett Hardin ja selviytymisen politiikka*
58. HERBERT MARCUSE, *Taiteen ikuisuus*
59. HEINRICH HEINE, *Romantiikan koulu*
60. MATTHEW B. CRAWFORD, *Elämän korjaajat
– Kädentaitojen ja käytännöllisen ammattityön ylistys*
61. TAPANI KILPELÄINEN, *Itsemurhan filosofia*
62. JULIAN BAGGINI & PETER S. FOSL, *Etiikan pikkujättiläinen*
63. FRIEDRICH HÖLDERLIN, *Teokset*
64. MICHEL DE CERTEAU, *Arkipäivän kekseliäisyys 1 – Tekemisen tavat*
65. ANTTI SALMINEN & TERE VADÉN, *Energia ja kokemus
– Naftologinen essee*
66. MICHEL FOUCAULT, *Klinikan synty*
67. JULIAN BAGGINI & PETER S. FOSL, *Ajattelun pikkujättiläinen*
68. ERMANNO BENCIVENGA, *Olipa toisen kerran
– 52 ajattelemisen arvoista satua*
69. VILLE LÄHDE, *Niukkuuden maailmassa*
70. MICHEL DE CERTEAU, LUCE GIARD & PIERRE MAYOL,
Arkipäivän kekseliäisyys 2 – Asuminen, ruuanlaitto
71. MICHEL FOUCAULT, *Parhaat*
72. PIA HOUNI & PERTTU SALOVAARA (toim.), *Filosofi tavattavissa
– Ajatuksia filosofisesta elämästä*
73. VERA TRIPODI, *Sukupuolen filosofia*
74. ROBERTO CASATI & ACHILLE C. VARZI,
Ylittämättömiä yksinkertaisuuksia – 39 filosofista kompakertomusta
75. EDUARD HANSLICK, *Musiikille ominaisesta kauneudesta
– Yritys säveltaiteen estetiikan uudistamiseksi*

76. MESTARI ECKHART, *Jumalallisen lohdutuksen kirja*
77. TAPANI KILPELÄINEN, *Silmät ilman kasvoja – Kauhu filosofiana*
78. DAVID HUME, *Keskusteluja luonnollisesta uskonnosta*
79. FJODOR DOSTOJEVSKI, *Kulta-aika taskussa*
– *Kirjoituksia Venäjän maasta ja hengestä*
80. STEPHEN TOULMIN, *Argumentit – Luonne ja käyttö*
81. BELL HOOKS, *Rakkaus muuttaa kaiken*
82. GEORGES BATAILLE, *Uskontoteoria*
83. KENAN MALIK, *Monikulttuurisuus*

Tilaukset
www.netn.fi/kirjat
niin & näin
PL 730
33101 TAMPERE